

Megelőző karbantartó szolgáltatás bevezetése és működtetése műemlék épületeken

Tematikus konferencia európai kitekintéssel

1. rész

*konferencia helye: Párbeszéd Háza
ideje: 2014. február 13.*

Soós Gábor, Forster Központ, Világörökségi és Nemzetközi Főosztály vezetője, a HerMan projekt vezetője

Bevezetőjében elmondta, hogy a konferencia célja a beszélgetés és az eszmecsere. A kontextus az a másfél éves projekt, amely a kulturális örökséggel való gazdálkodás, a megőrzés leghatékonyabban módjait vizsgálja közép-európai városokban. A projekten belüli egyik módszertani pilot projekt a Múemlékőr projekt, amelynek célja a holland Monumentenwacht szolgáltatás magyarországi adaptálása¹. A HerMan projekt vezetője Eger Megyei Jogú város önkormányzata, a Forster Központ pedig szakmai tanácsadó²³ (knowledge provider).

A Múemlékőr szolgálatot egy független szolgáltatásként képzelik el, amelynek alapfilozófiája, hogy helyreállítás helyett legyen rendszeres, folyamatos, megelőző karbantartás (is). A projekt keretében 8-10 műemléken (... ábra) tesztelve is van mindez Egerben, tehát a gyakorlati tapasztalat is van.

A konferencia célja azt feltárni, hogy:

- 1) Mi a piaci kereslet egy ilyen szolgáltatás iránt, és hogyan tudjuk legjobban kiszolgálni ezt a keresletet
- 2) Miképpen valósítható ez meg: szervezeti, pénzügyi, jogszabályi háttér vizsgálatával

A mai konferencia ezek körüli párbeszéd a Párbeszéd Házában.

Ezek után Soós Gábor felvázolta a konferencia menetét, és bemutatta a műemlékőr projektcsapatot.

Végül üdvözölte a külföldi résztvevőket, hangsúlyozva, hogy egy nemzetközi együttműködés része a mai konferencia is. Az előzmények 2012. októberre nyúlnak vissza, amikor az ausztriai Steyr-ben Wolfgang Kippes

¹ adaptálás alatt a holland Monumentenwacht módszer magyar változatának elkészítését értettük. A projekt arra irányul, hogy a módszert hozzá illesszük a magyar viszonyokhoz (szerkesztői megjegyzés)

² Eger Megyei Jogú város Önkormányzata 2012 tavaszán kérte fel a Kulturális Örökségvédelmi Hivatalt (KÖH) erre a feladatra. Az örökségvédelem 2012 szeptemberi átszervezése után a Forster Központ a KÖH egyik jogutódja vette át ezt a projektet.

³ Knowledge provider - a projekt során több megnevezést angolul, hollandul használtunk, mert nem találtunk rá időben a megfelelő magyar megnevezésre. (szerk. megjegyz.)

úrral közös kezdeményezésre létrejött a „Monumentenwacht Baráti Köre⁴” műemlékőr hálózat – Jacques Akerboom (Hollandia), Terje Nypan (Norvégia), Jelka Pirkovič és Roko Žarnić (Szlovénia), Pavol Ižvolt és Branislav Breznik (Szlovákia), és Dagmar Michoinová (Csehország) részvételével.

A célkitűzés, hogy európai perspektívában tárgyalják a preventív fenntartás eszméjét, és közösen megvizsgálják, hogy Európában hogy valósul meg mindez. Itt megemlítette Graham Bell urat, aki európai kitekintést fog nyújtani előadásában a konferencián, és remélhetőleg hamarosan csatlakozik a Baráti Körhöz.

Végezetül jó időtöltést, sikeres konferenciát, kívánva a konferencia résztvevőinek, úgyszintén a jövőbeli piac és keresletet képviselőinek - átadta a szót Cselovszki Zoltánnak.

Cselovszki Zoltán, a Forster Központ elnöke

Az örökségvédelmi rendszer még mindig átalakulóban van. 2012 nyarán az örökséggazdálkodás és a hatósági tevékenység szétvált. A Műemlékőr tevékenység ebben a kontextusban függetlenül tud működni, a Forster Központtal kapcsolódva is. Azért kell ma ezzel foglalkozni Magyarországon, mert a túlélési stratégia része, a nyersanyagok felhasználásának alapkérdése. A kulturális örökség olyan nyersanyag, amely esetében is igaz, hogy minél többet használom, annál több lesz belőle: új funkciók, a mai stratégiákat szolgáló funkciók megjelenése. Az egyik cél, hogy megmaradjon a kulturális örökség, amíg meg nem találja azt a túlélési esélyt, ami megfelelően karbantartja. Az örökségvédelmi rendszer átalakulásának egyik hátránya, hogy a műemlék felügyelő tevékenység kilúgozódott; a műemlékőr projekt egy lehetőség, hogy új formában újraszerveződjön, egy olyan független szervezet formájában, amely kutatással, menedzseléssel, fenntartással, tanácsadással foglalkozik (pl. pályázatok, hibák feltárása, kis hibák javítása, térségfejlesztésekbe történő beillesztés). Bizonyos támogatási rendszer mögötté válhatna valóban működőképesé. Erre jelenleg Magyarországon csak a Világörökségi Törvény ad lehetőséget, például arra, hogy adókedvezményeket kidolgozzanak a területükön. Ki kell dolgoznunk egy állami támogatási rendszer alapjait – a mai nap is hozhat ebben gyümölcsöt, a hazai állami rendszer felé, ha van ebben konszenzus.

J. Akerboom, a Monumentenwacht Noord Brabant igazgatója

A Monumentenwacht szolgáltatás 40 éve Hollandiában

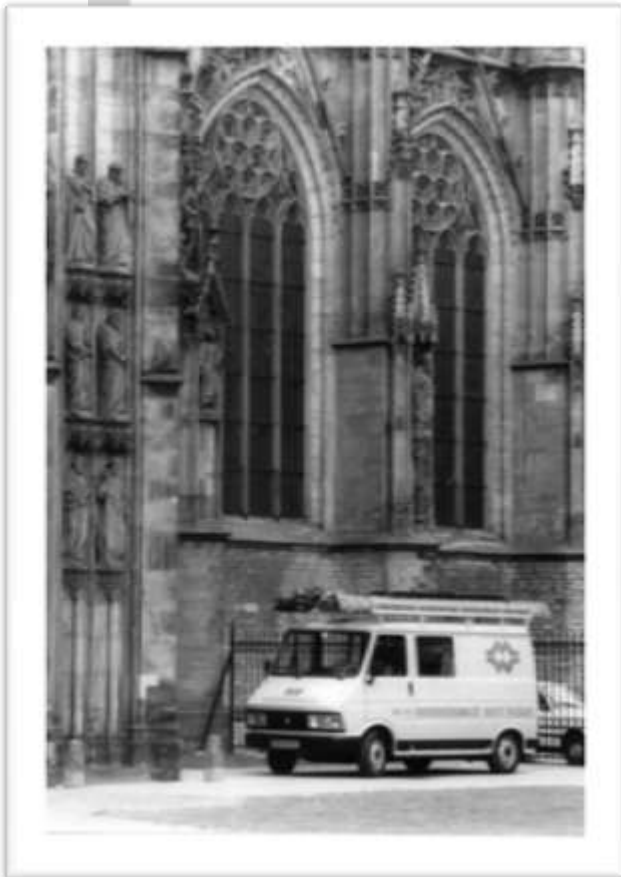

Megköszönve a lehetőséget a technikai részletekről eltekintve, - amelyekről már korábban, más fórumokon beszélt – azt vázolta fel, hogy hogyan alakult és fejlődött Hollandiában a Monumentenwacht, és mi a jelenlegi helyzet. Elmondta, hogy 1973 előtt nem volt műemlékvédelem, fenntartás Hollandiában, 30-40 évenként voltak

⁴ Friends of Monumentenwacht - A Monumentenwacht Baráti Köre

költséges felújítások, amelyeket a holland nemzeti hatóság felügyelt. Ha sikerült jó állapotban tartani egy épületet felújítás után, rájöttek, hogy sok pénzt spórolnak, és így jut más műemlékekre is.

Walter Kramer⁵ volt a kezdeményező, aki hitt abban, hogy kis lépésekkel el lehet kezdeni. A kiindulópont az volt, hogy a sok guanó jelentősen rongálja az épületeket, ha a szennyeződés nem távolítható el, komoly károk keletkeznek, ellenben ha ez évente tisztításra kerül, akkor meg lehet ezt spórolni.

Észak Hollandiában egy építészeti cég vállalta, hogy ad egy évre 2 embert, akik előzetesen legyártott formanyomtatványokkal mentek helyszínre, így Kramer úr elkezdhette a munkát, így indult. A 90-es évek elejéig az összes holland tartományban felállt a Monumentenwacht. Központi irányítás alatt álló szerveződés volt, Hollandia középső részén lévő szervezet felügyelte a többi regionális szervezetet. A 90-es években egy törvénymódosítás után a helyi önkormányzatok kezelésébe kerültek a helyi MW szervezetek: pénzügyi szakemberek, önkormányzati emberek és szakértők együtt dolgoztak. Kicsiben kezdődött, és évről évre növekedett. Jelenleg mintegy 25 000 műemlék felügyelete folyik, 40 év elteltével 300 000 azon épületek száma, amiket átnéztek. A kezdeteknél ugyanakkor más volt a gazdasági helyzet. 10 év alatt 1,5 mrd EUR-t adott a holland kormány.

⁵ Walter Kramer és Yde Schakel volt a Monumentenwacht két kezdeményezője

Előadásában Akerboom úr hangsúlyozta, hogy nem hatóságként vannak jelen, fontos a tulajdonosokkal a jó, bizalmi viszony kiépítése. Megfelelő képzettségű emberek vizsgálják az épületeket, és apró kis javításokat végeznek. A nagymértékű helyreállítások esetében építészeket, építőipari céget vesznek igénybe, utalva arra, hogy fontos a jó kapcsolat az építészkarommal: nem versenyezni akarnak az építészkarommal, és az is fontos, hogy nem kormányzati szervként működnek;

Illusztrációként megmutatta, hogy néz ki egy jelentés. Van egy országos adatbázis rendszer, ebben tárolják a jelentéseket is: a különböző színek különböző információkat mutatnak: mi nincs megfelelő állapotban, mit kell javítani, mikor volt vizsgálat.

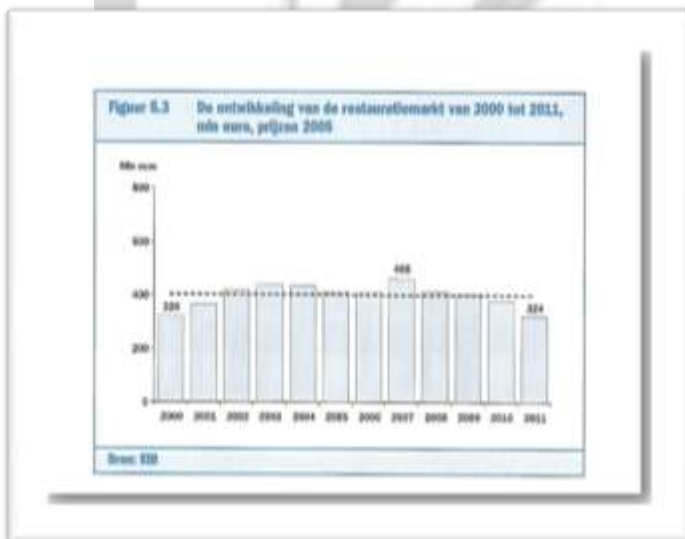

A biztosítótársaságokkal kapcsolatban elmondta, hogy könnyebben fizetnek, ha tulajdonos megengedi a rendszeres ellenőrzést. A munka mellékhatásai: a műemlékek technikai- műszaki minősége javult, kevesebb pénzre van szükség. További mellékhatás, hogy az összes holland épület állagának megfelelő ellenőrzése után

jelentést küldtek a kulturális miniszternek, aki a parlament elé terjeszti.

10 év után régészettel is elkezdtek foglalkozni, most már parkokat, kastélyok/várak kertjeit is szeretnék majd figyelemmel kísérni. A jelenlegi helyzetre utalva elmondta, hogy Hollandiában most már kevesebb pénz is elég, és 2011-től csökken a prevenciós pénzekre adott összeg.

Ezután felvázolt egy képet, azon országokkal ahol már van MW szervezet, vagy ahol készül, előrevetítve, hogy néhány éven belül egész Európában megtalálhatók lesznek.

Végül javaslatként elhangzott, hogy senki ne másolja le egy-az egyben a holland modellt, más időszakban, gazdaságilag is más helyzetben kell a felálló szervezet munkáját helyi körülményekhez igazítani, amely elindulhat magáncég formájában is, vagy pl. a nemzeti szintű hatóság szintjéről is. Javasolta, hogy a műemlék-felügyelet

elnevezést alkalmazzák helyi nyelven. Hozzátette, hogy jó lenne, ha tudományos kutatás is készülne a kormányok, tulajdonosok számára jelentkező előnyökről; ha egyértelmű, hogy a kormány és a tulajdonos is hasznot húz, ennek nagy szerepe lehetne a szolgáltatás meghonosításában, és hangsúlyozta, hogy a jó tervezés alapja mindennek.

/folytatás következik/

A hanganyagot lejegyezte: Saád Judit

A hanganyagot szerkesztette: Károlyi Zsuzsanna

This project is implemented through the CENTRAL EUROPE Programme co-financed by the ERDF.